

VISITA AL CENTRE TARRACONENSE – INTRODUCCIÓ. BENVINGUDA I UBICACIÓ

El Centre Tarraconense "El Seminari" és una iniciativa de l'Arquebisbat de Tarragona, 7.000 m2 rehabilitats davant la necessària reforma de l'edifici que estava molt deteriorat, i que neix amb vocació de diàleg i de servei a la societat.

Ubicat en l'acròpoli de la ciutat. Al costat de la Catedral i del Museu Diocesà, del Palau Arquebisbal, del museu bíblic Tarraconense i de l'arxiu històric diocesà. Ens trobem en un privilegiat conjunt on conviu part de la història de la ciutat de Tarragona: un traç de la muralla romana s. II aC, la Capella del s. XIII dedicada a Sant Pau, dins d'uns magnífics claustres neogòtics un d'ells coberts, la Capella Major de planta grega, l'Antic Paranimf ara Sala d'actes, la Torre del Cabiscol, les vistes de la Catedral, una magnífica biblioteca neoclàssica del XIX, biblioteca Pontifícia amb un important fons bibliogràfic i documental que es remunta al segle XIII, amb més de 130.000 volums, molts d'ells incunables.

L'edifici actual fou construït l'any 1883. El nou edifici es va edificar a instàncies de l'arquebisbe Benet Vilamitjana i Vila (1879-1888), i la seva construcció va finalitzar el 1886. La Capella Major s'inaugurà l'any 1888.

L'arquitecte August Font i Carreras (1846-1924), deixeble d'Elies Rogent, va dissenyar un monumental conjunt neogòtic articulat al voltant de dos claustres i centrat per la capella.

La remodelació de l'any 2013 ha equipat sales, aules i espais expositius amb tecnologia d'alt nivell, per convertir-se en un lloc únic on celebrar actes amb 425 persones en un marc de gran bellesa històrica que forma part del conjunt històric de Tarragona, reconegut per la Unesco com a patrimoni de la humanitat l'any 2000.

Seu d'institucions diocesanes. L'edifici del Centre Tarraconense "Seminari", alberga la Residència Sacerdotal, El Seminari Menor, l'Institut Superior de Ciències Religioses, la Biblioteca del Seminari Pontifici, la llibreria diocesana, i tenen la seva seu les delegacions de joventut, apostolat seglar, catequesi, ensenyament i l'animació Bíblia de l'arquebisbat.

Activitats que es desenvolupen. En ell, a més d'activitats acadèmiques, culturals i pastorals de primer ordre, oferim un espai per a reunions, formacions professionals, presentacions de llibres, debats, conferències, en un ambient de "atrium" on poder acollir i fomentar el diàleg amb creients i no creients. Un espai concebut per a realitzar reunions, congressos, exposicions artístiques, interactuant amb l'espai en un diàleg constant fe i cultura, motor del projecte del Centre.

Ruta dels Primers Cristians – Un centre d'interpretació del Cristianisme primitiu.

El CT dona a conèixer la cultura cristiana primitiva i les seves arrels paulines, en una exposició permanent que ens permet obrir els espais a la societat, ciutadans i turistes, per tal d'atansar la figura de Sant Pau i dels primers cristians de Tarragona en la figura dels seus protomàrtirs i dels VIII primers segles de la història de l'església a la nostra ciutat. Conjuntament amb la ciutat hem inaugurat la Ruta dels Primers Cristians, on es convida a començar per la Capella de Sant Pau, tot rellegint els 18 panells del primer pis del Claustre de Sant Pau, que narren la evolució dels VIII primers segles de Cristianisme a Tarragona.

ESPAIS A VISITAR AL CLAUSTRE DE SANT PAU

- Capella Sant Pau (Introducció + Capella)
- Espai Muralla
- Capella Major
- Plafons Cristianisme primitiu
- Sala Actes

ARRIBADA DEL CRISTIANISME A TARRAGONA. LES ARRELS PAULINES

Tarragona és una de les ciutats hispàniques més riques en cultura material paleocristiana. La tradició vincula l'arribada del cristianisme a l'acció missionera de l'apòstol Pau, però la primera notícia sobre cristianisme a la ciutat és de l'any 259 quan el bisbe de Tàrraco, Fructuós i els seus diaques Auguri i Eulogi, foren cremats vius a l'amfiteatre sota la persecució dels emperadors Valerià i Gal·liè. En època tardorromana l'Església de Tarragona esdevingué seu metropolitana de la Província Tarraconense, fou dinamitzadora dels molts Concilis provincials i alguns dels seus bisbes foren designats com a legats del Papa per a les províncies hispàniques. El patrimoni documental, artístic i arqueològic paleocristià que la ciutat ha llegat és, en el seu conjunt, el més notable de tota la Península Ibèrica.

LA HIPOTÈTICA PREDICACIÓ DE SANT PAU

La vinguda de Pau no està documentada. Tanmateix una sèrie de evidències palesen la possibilitat que Pau hagués arribat a Tàrraco. Algunes d'aquestes evidències són:

El desig d'arribar a Hispània manifestat a la seva Carta als Romans (Rm 15,23-24 i Rm 15,28): *Però ara ja no tinc camp d'acció en aquestes regions i, d'altra banda, sento des de fa molts anys un fort desig de venir a trobar-vos, cosa que penso fer quan vagi cap a Hispània. Espero, després de fruir una mica de la vostra companyia (...) Així, doncs, quan hauré complert aquesta missió i els hauré consignat el fruit de la col·lecta, passaré a visitar-vos tot anant cap a Hispània. Sé que, quan us vingui a trobar, hi vindré amb la plena benedicció de Crist.*

El seu Testament: «he lliurat un bon combat» i «el senyor em va donar forces per a predicar l'Evangelí a tots els pagans».

Papa Climent: A finals del segle I, Climent de Roma escriu que Pau havia propagat la Paraula de Déu des de l'Orient fins als extrems més distants de l'Occident.

Tàrraco Es la Capital de la Hispània Citerior i es trobava a només a quatre dies en vaixell del port d'Ostia Antica (Roma). És la gran porta d'entrada de Roma a la Península Ibèrica.

EL TESTIMONI D'UNA COMUNITAT CRISTIANA A TÀRRACO

La primera notícia que testimonia l'existència d'una comunitat cristiana a Tàrraco és a partir de la segona meitat del segle III dC. Evidencia aquest fet la *Passio Fructuosi*, que narra el martiri del bisbe de Tàrraco, Fructuós i els seus diaques Auguri i Eulogi, cremats vius a l'amfiteatre de la ciutat el 21 de gener de l'any 259 sota la persecució dels emperadors Valerià i Gal·liè. L'al·lusió a un bisbe, uns diaques i un lector ens fa entendre el grau d'arrelament del cristianisme en el territori, com també la seva capacitat d'introduir-se en diversos estrats socials de la població de la Tàrraco del segle III.

LA CAPELLA DE SANT PAU S. XIII

Una pietosa història diu que la capella s'aixeca damunt d'una roca sobre la que sant Pau va predicar als gentils de Tàrraco. Més enllà de qualsevol narració llegendària la capella constitueix un símbol de les arrels paulines de l'església de Tarragona. La capella fou construïda al 1234 en la mateixa època que la Catedral medieval. Quan es va edificar, la zona on actualment hi ha el seminari estava ocupada per una sèrie de dependències dels canonges de la Catedral i prop del cementiri canonicial. La capella estava vinculada a l'hospital dels canonges gestionat per la confraria de sant Pau, formada per canonges infermers, d'aquí l'advocació de la capella. A finals del s. XIX, l'arquebisbe Benet Vilamitjana decideix construir en nou Seminari Pontifici, substituint les construccions existents (rectoria de St. Francesc, les cases de Torrell i Peñarubia, el Col·legi Pius X...), però conservant en el seu interior la capella de Sant Pau.

Artísticament, es tracta d'una capella de transició del romànic al gòtic que guarda grans semblances amb la capella de santa Tecla la vella i alguns sectors de la catedral. De planta rectangular amb porta dentelada, òcul i espadanya. L'interior mostra arcs gòtics i els finestrals laterals. Al voltant de la capella en època medieval i moderna es va alçar un barri que amb els seus carrers i edificis es va enderrocar per deixar pas al Seminari a finals de segle XIX.

Exterior

Formada per una porta i un petit òcul i, coronada per un campanar d'espadanya (afegit al s. XVI). La forma de la porta (quadrada) és atípica (encara que no única) entre els edificis romànics i, per això hi ha historiadors que mantenen la teoria que està reaprofitada. La decoració de l'ampit recorda l'art visigot amb motius vegetals palmiformes. Als angles de l'edifici s'hi pot trobar uns contraforts en forma de columna acabades en capitells vegetals. La cornisa està formada per arcs cecs pentalobulats molt comuns a Tarragona i que són herència de l'estètica andalusí. Tot l'edifici es sustenta damunt d'una base sòlida o *pòdium* que actua com a fonamentació.

Interior

Presenta finestrals estrets i acabats en arc de mig punt. La volta és de creueria. Hi ha dues claus de volta amb la imatge d'una margarida de dotze pètals, símbol de vida i universalitat i, una àguila menjant uns fruits, símbol de l'ànima que s'alimenta de la Paraula de Déu. La imatge que presideix no és original de la capella, sinó que s'hi va traslladar del Museu Diocesà.

LA MURALLA ROMANA. TARRAGONA CIUTAT DE MURALLES

Tarragona, des de la seva fundació, ha estat sempre una ciutat envoltada de muralles. La seva posició estratègica al Camp, nus de comunicacions entre les terres de l'Ebre i València, per una banda, i Barcelona, per l'altra, i el seu port obert a la mediterrània la van convertir aviat en un punt de referència. En el segle XVII es va acabar de configurar com a indret d'interès militar de primer ordre. Aquesta situació va deixar d'ésser rellevant després de la Guerra del Francès. La nova burgesia, va intentar durant la segona meitat del segle XIX d'enderrocar les velles muralles per tal de permetre el creixement, expansió de la ciutat i la seva connexió amb la zona portuària. Fou aleshores, quan els murs ja no servien per a la guerra i quan eren considerats un obstacle per al creixement econòmic de la ciutat, quan algú els va començar a contemplar com a objecte singular amb valor monumental. Les muralles, doncs, han acompanyat la vida dels tarragonins des del segle III a. C. fins a l'actualitat.

PRÒPIAMENT LA MURALLA DE TARRAGONA

En la part alta del turó de Tarragona en la zona que actualment ocupar el Seminari va formar part a l'antiguitat del recinte fortificat de Tàrraco. La ciutat romana fundada el 218 aC va dotar-se de la muralla obra que va ser iniciada vora l'any 200 aC, i és el monument romà més gran i més antic de la península ibèrica. La muralla, va ser construïda en diverses fases durant el segle II dC i ens suposa tot un símbol a de permanència de la ciutat. En el seu visionat a **L'ESPAI MURALLA, es pot veure clarament les 2 formes de construcció en el seu aspecte tècnic: la construcció ciclòpia, diferent de la construcció de roca seca.**

Conserva la ciutat uns 800 m de l'original muralla, 150 dels quals els trobem a l'edifici del Seminari, juntament amb les torres com la del Cabiscol, pertanyen a la primera fase i els llenços de mur segons la seva tipologia s'atribueixen a períodes lleugerament posteriors. La muralla és una construcció que té unes dimensions de 12 metres d'alçada màxima i de 4 m fins a gairebé 7m d'amplada, segons el lloc i que està reomplerta originalment de rebliment de pedra irregular en la part baixa i tobes en la part superior.

LA CAPELLA MAJOR DEL SEMINARI

Estem davant d'una capella neogòtica que va ser beneïda el 6 de maig de 1888 i restaurada al 2007. A la qual s'hi accedeix des de l'atri mitjançant una escala noble. La singular capella presenta planta de creu grega amb expansions poligonals. El presbiteri, davant del qual es troba el sepulcre de l'arquebisbe Vilamitjana, mostra una solució esglaonada, en què l'altar i el retaule es disposen a doble alçada. El retaule, dissenyat a manera de tríptic, conté les imatges de la Immaculada Concepció, sant Josep (va substituir l'anterior que era Sant Benet, en honor de l'arquebisbe Benet, constructor del nou seminari) i sant Tomàs d'Aquino. Sobre les capelles laterals es disposen unes tribunes que tenen la seva continuació al cor. Cal destacar el treball escultòric del fullatge present a la barana de les trones, que ressalta la riquesa dels materials emprats: marbre i jaspi; també l'intens cromatisme dels vitralls.

Durant la guerra civil es va convertir en refugi antiaeri i es va bastir una voluminosa estructura de formigó. Les despulles de l'arquebisbe Vilamitjana, enterrat a la capella, durant la guerra civil varen ésser traslladades al cementiri de la ciutat. La capella fou restaurada i oberta al culte l'any 1947. El 22 d'abril de 1951 va ésser consagrat l'altar major. Les despulles del Dr. Vilamitjana van ser novament enterrades al presbiteri. L'última ordenació sacerdotal que va tenir lloc a la Capella del Seminari Major el 1975. Mn. Miquel Combalia Aleu.

PANELL ENTRE CLAUSTRS DE LA MD DE L'ENTRADA DEL SEMINARI

FÈLIX FERRER I GALCERAN (ESCULTOR) - (Móra d'Ebre, 1843-Almenar, 1912)

1884. Va esculpir la imatge de la Puríssima Concepció i el baix relleu de Jesús amb els apòstols de la façana del Seminari Pontifici de Tarragona

1886-1889. Va fer l'estàtua de Roger de Llúria ubicada al Balcó del Mediterrani de Tarragona.

1888. Va tallar la imatge del Sagrat Cor de Jesús que presidia l'altar major de l'església de Sant Agustí de Tarragona. Fou destruït el 1936.

1891. Va fer el panteó del comte de Rius al cementiri de Tarragona.

Germà de la venerable Sor Filomena Ferrer i Galceran, monja mínima de Valls. Proclamada venerable el 10 de juny de 1891 pel papa Lleó XIII.

VISITA BIBLIOTECA PONTIFICIA S. XIX

LA BIBLIOTECA DEL SEMINARI - HISTÒRIA

La Universitat de Tarragona, fundada i dotada pel cardenal Gaspar Cervantes de Gaeta el 1572, obtenia del papa Gregori XIII el privilegi de conferir graus el 1574, l'arquebisbe Antoni Agustí i Albanell, que l'havia succeït, inaugurava els cursos acadèmics l'any 1577. El 1572, el cardenal Cervantes també fundava el Seminari Tridentí, instal·lava la nova fundació en una casa del Capítol de la Catedral, propera a l'església de Santa Tecla la Vella, en la qual abans hi havia hagut l'Escola Capítular. Cinc anys després el Seminari tenia ja edifici propi al costat de la Universitat, entre l'actual església de Sant Francesc i l'Hospital; edifici que fou ampliat entre 1593 i 1595 segons traça de Pere Blai.

L'any 1595 s'executa el testament del canonge Feliu Serra, que llega la seva biblioteca al Seminari Tridentí de Tarragona. És un lot considerable de cent noranta-set llibres, que alternen la cultura religiosa amb les humanitats clàssiques, la majoria de la segona meitat del segle XVI, editats a París, Anvers, Colònia, Venècia, Roma, València, Salamanca, Barcelona i Lió. Durant els segles XVI-XVIII la biblioteca del Seminari Tridentí de Tarragona va incrementar el seu fons bibliogràfic amb altres llegats testamentaris d'arquebisbes, canonges i preveres.

Dissolta, per l'expulsió decretada el 1767 per Carles III, la Casa de Provació dels jesuïtes o Noviciat General, constituït a Tarragona el 1575, en temps d'Antoni Agustí, la seva col·lecció bibliogràfica fou addicionada a la biblioteca del Seminari Tridentí. Aquesta biblioteca va ésser l'embrió d'una Biblioteca pública arquebisbal de Tarragona fundada, l'any 1772, per l'arquebisbe Juan Lario y Lanzis (1764-1777).

LA BIBLIOTECA CIRCULANT D'ANTONI AGUSTÍ

Al final de la dècada de 1980, hi foren agregats encara uns catorze mil volums procedents de la Biblioteca Antoni Agustí, entitat fundada com a biblioteca circulat, l'octubre de 1927, pel canonge Dr. Jaume Toldrà i Rodon, gràcies a l'alta protecció del cardenal Vidal i Barraquer, i a la bona acollida del Prefecte d'Estudis i del Director del Seminari i de la Universitat Pontifícia de Tarragona, i a la col·laboració de diversos preveres. La seva finalitat era el foment de les ciències sagrades, de la sana il·lustració i de les bones lectures a través del préstec de llibres i revistes a domicili i per correu. L'any 1931 ofería un catàleg de noranta-dues revistes i també un ampli repertori de peces musicals. Amb el nom de Consultori bibliogràfic per correspondència (1937-1939), va continuar la seva obra durant la guerra civil espanyola amb l'ajuda clandestina als preveres perseguits en la zona de Llevant.

ELS FONTS BIBLIOGRÀFICS

El patrimoni bibliogràfic anterior al segle XX comprèn tretze manuscrits, onze volums d'una Bíblia Glossada del final de segle XIII que s'ha cregut poder identificar amb la Bíblia llegada per l'arquebisbe de Tarragona Joan d'Aragó al monestir d'Scala Dei, i dos volums més d'una Bíblia Sacra de principis del XIV, també procedent d'Scala Dei, ambdues de pergami, amb caplletres miniades, obra de diversos miniaturistes anònims de tallers francesos per a la Bíblia Glossada, i d'un artesà català sensible a l'estil lineal francogòtic per a la Bíblia Sacra, rellevat en el segon volum per un altre influenciat per la miniatura italiana, bolonyesa més específicament. El nombre d'incunables és de deu; tres-cents noranta-nou el nombre de volums del segle XV; vuit-cents seixanta-set del segle XVII; dos mil cinc-cents vuitanta-dos els del segle XVIII. Els del segle XIX són sis mil sis-cents dinou. Actualment la biblioteca consta d'uns cent-trenta mil volums; resultat de la progressiva incorporació de llegats com el del canonge Ramon Bergadà i Solà (+1949), antic rector de la Catedral i curiós bibliògraf, i el del seu germà Mn. Francesc; una bona

part també de la biblioteca dels cardenals Francesc d'Assís Vical i Barraquer i Benjamín de Arriba y Castro, i la del canonge Joan Viladrich i Viladomat. A aquests llegats s'hi han de sumar uns tres-cents volums procedents de la biblioteca de Mn. Ramon Muntanyola i Llorach. També cal esmentar els llegats bibliogràfics d'uns deu mil i set mil volums procedents dels canonges Mn. Francesc Esplugas i Llorens i Mn. Salvador Ramon i Vinyes, respectivament. Tanmateix, no podem pas deixar d'agrair els nombrosos llegats bibliogràfics de diversos preveres i laics de l'arquebisbat de Tarragona.

CRONOLOGIA DE LA BIBLIOTECA DEL SEMINARI

1563 El Concili de Trento: Origen dels Seminaris

1572 Es funda i es dotada pel cardenal Gaspar Cervantes de Gaeta La Universitat de Tarragona i seminari tridentí

1574 Gaspar Cervantes de Gaeta obtenia del papa Gregori XIII el privilegi de conferir graus

1577 L'arquebisbe Antoni Agustín Albanell, que l'havia succeït, inaugurava els cursos acadèmics

1593-1595 Després el seminari tenia ja edifici propi al costat de la universitat, entre l'actual església de Sant Francesc i l'Hospital

1595 S'executa el testament del canonge Feliu Serra, que llega la seva biblioteca al seminari tridentí de Tarragona. És un lot considerable de cent noranta-set llibres, que alternen la cultura religiosa amb les humanitats clàssiques

1772 Aquesta biblioteca va ésser l'embrió d'una biblioteca pública arquebisbal de Tarragona fundada, l'any 1772

1863 La biblioteca del seminari tridentí estava formada per 4.833 volums continguts en nou armaris dividits en vint-i-nou seccions

1868 Conseqüència de la Gloriosa els llibres de la biblioteca es van posar en sacs i van ésser traslladats a la casa dels concilis

1883-1886 L'arquebisbe Benet Vilamitjana Vila va bastir un nou edifici al primer pis del Claustre del Sagrat Cor de Jesús, a mà dreta del nou edifici del Seminari Major de Tarragona, s'hi va ubicar la biblioteca que ocupava un àmbit de 135 m²

1897 el Seminari esdevenia, per decret del papa Lleó XIII, la Universitat Pontifícia

Tarraconense, amb facultat de concedir graus acadèmics en teologia, filosofia i dret canònic. Ho va ésser fins el 1934

1936-1939 Els estralls provocats per la guerra civil van afectar poc els fons bibliogràfics de la biblioteca del seminari pontifici, tanmateix, van comportar la destrucció i pèrdua d'uns dos mil volums procedents de la biblioteca circulant d'Antoni Agustí. També es van perdre part de les prestatgeries i mobles de l'antiga biblioteca. Durant les dècades següents els fons més moderns van continuar essent emprats per professors i alumnes, mentre que l'accés a l'antiquària restava totalment restringit

1939-1940 El seminari s'obra de nou amb 59 alumnes

1968 Trasllet dels seminaristes teòlegs a la facultat de teologia de Barcelona va comportar el progressiu empobriment i fossilització dels fons bibliogràfics de la biblioteca del seminari pontifici. per tal de frenar el reiterat robatori de llibres les portes de la biblioteca es van tancar definitivament a principis de la dècada de mil nou-cents vuitanta. la lenta represa va venir de mans del bibliotecari mons. Josep Martí i Aixalà

2006 el Dr. Jaume Pujol i Balcells, actual arquebisbe de Tarragona, ha impulsat des de l'any 2006 la renovació de la biblioteca. Per una banda, la construcció de noves dependències dins del mateix edifici del seminari pontifici de Tarragona, tot servant i restaurant, tanmateix, la seu de l'antiga biblioteca. Per altra banda, promovent la nova catalogació dels antics i nous fons bibliogràfics d'acord amb els actuals mètodes bibliogràfics internacionals.